

Stockbåt, Dala-Järna hembygdsgård, Dalarna

Dendrokronologisk undersökning

av Torbjörn Axelson, november 2012

Den 12 november 2012 besökte jag hembygdsgården i Dala-Järna, för att med tillväxtbort ta ut prover ur två stockbåtar, som förvaras där. Den första, som för ca 40 år sedan hittats i en bäck vid Lisjön, [60° 37' 41" N, 14° 24' 33" E](#), var nyligen överflyttad till hembygdsgården. Båten är i mycket dåligt skick, och hade sönderfallit i flera delar. Fören saknades helt. Två prov togs i aktern, där virket var bäst bevarat, ett från vardera "hörn". Proven är ca 65 mm respektive 95 mm. Ytveden var extremt skör, och föll delvis sönder i hanteringen. Det ena provet har uppmätta ringar för åren 1486-1610 (minst en ring saknas dock) respektive 1480-1590 med ett löst fragment ytved med 20-25 ringar. Ringtätheten motsvarar ca 3-4 ringar per millimeter. Någon splintvedsgräns kan inte fastställas. Båten är visserligen vittrad i träytan, men tycks inte ha dragits på grusbotten i någon större omfattning. Det är därför troligt att endast obetydligt av träytan nöts bort. Att ytveden är ungefär jämngammal på på båda proven pekar också mot att ytvedsförlusten är liten, och sannolikt även resulterande i ett otypiskt tillväxtmönster. Någon datering kunde inte göras, och även om kompletterande prov skulle tas, torde det vara mycket osäkert om något resultat skulle kunna uppnås. Denna båt förblir därför antagligen odaterad.

Den nu daterade stockbåten innan flyttning till hembygdsgården.
© Foto: Maria Lannerbro Norell, Dalarnas museum

Den andra stockekan, som enligt anslag är funnen i sjön Skramsén, 242 m ö h, [60° 36' N, 14° 22' E](#), är mycket välbevarad. Vissa sprickor är lagade med järnklammer/spik, och på ytan finns ljud efter minst två bränder. Första försöket att borra misslyckades, och borrhälsan fastnade i borret så hårt att jag inte kunde få ut den på plats. Ett andra försök gjordes med ett annat borrhål, men kärnan föll isär i fyra bitar, på ett sätt som försvårade uppmätning/datering avsevärt. Provet uppvisar flera tillväxtkollapser, med ett okänt antal saknade ringar i varje, och sannolikt även resulterande i ett otypiskt tillväxtmönster. Någon datering kunde inte göras, och även om kompletterande prov skulle tas, torde det vara mycket osäkert om något resultat skulle kunna uppnås. Denna båt förblir därför antagligen odaterad.

Aktern underifrån, med markeringar för var proven tagits.

Den odaterade stockbåten, med tydliga brandljud. Den daterade i förgrunden.

Korrelationsvärden

Cybis CDendro, Algorithm: P2Yrs: Proportion of last two years growth (2,0,T)
Correlations between samples in DJHbg00.fil and reference
SödraDal dated to 2005 with corr >= 0,45 and with overlap >= 110
Results sorted according to decreasing correlation coefficient values.

	Corr	Test	lap	
all...	0,53	7,15	130	based on 2 members
DJHbg00a	0,52	6,66	124	1486-1610
DJHbg00b	0,45	5,20	110	1480-1590 +>20

Noter

1. ↑ Fyndplats i bäck vid Lisjön, ungefärlig koordinat, muntl. Hans Nodén

PDF-kopia av <http://taxelson.se/dendro/obj/DJHbg00.htm>. Denna och andra dendrokronologiska studier av T. Axelson återfinns på taxelson.se/dendro/obj/

Mätvärden (rådata)

```
DJHbg0 1 logboat at Dala-Järna hembygdsgård. PISY
DJHbg0 2 Sweden Pinus sylvestris 280 m 6037N1424E 1480 1610
DJHbg0 3 T. Axelson
DJHbg0 #### 60.62799,14.40913. Beräknat fällningsår: efter ca 1611
DJHbg00a1486 49 61 71 53
DJHbg00a1490 67 66 87 70 61 94 88 98 113 101
DJHbg00a1500 72 84 95 68 49 73 55 70 61 72
DJHbg00a1510 74 66 102 99 71 74 71 78 95 78
DJHbg00a1520 54 71 92 58 60 98 131 93 70 47
DJHbg00a1530 55 48 40 74 85 75 40 70 62 50
DJHbg00a1540 42 56 55 49 52 37 43 52 61 52
DJHbg00a1550 49 53 43 53 32 46 40 28 36 36
DJHbg00a1560 36 46 37 30 31 39 44 46 48 27
DJHbg00a1570 37 20 32 31 30 36 39 18 28 34
DJHbg00a1580 34 36 41 35 31 50 25 34 19 24
DJHbg00a1590 32 34 8 13 30 29 31 29 23 30
DJHbg00a1600 46 26 57 57 41 30 40 46 30 32
DJHbg00a1610 37 999
DJHbg00b1480 21 32 25 21 22 22 52 54 69 51
DJHbg00b1490 54 70 84 112 76 149 168 136 153 142
DJHbg00b1500 110 124 160 110 103 94 64 91 86 94
DJHbg00b1510 105 93 135 173 99 93 85 89 105 92
DJHbg00b1520 70 78 106 80 79 117 146 91 92 72
DJHbg00b1530 57 59 72 90 108 90 48 83 72 69
DJHbg00b1540 60 78 59 39 52 38 70 64 75 71
DJHbg00b1550 56 59 43 48 57 47 28 80 71 62
DJHbg00b1560 59 49 49 35 54 38 47 61 45 31
DJHbg00b1570 31 37 36 26 39 28 45 36 27 43
DJHbg00b1580 47 44 45 48 47 61 31 50 28 24
DJHbg00b1590 32 999
DJHbg00b#### +>20
```